

Mah Nishtanah

Source Sheet by Rabbi Federgrun

Vancouver Torah Learning Centre

1. Pesachim 116a

MISHNA: The attendants **poured the second cup for** the leader of the seder, **and here the son asks his father** the questions about the differences between Passover night and a regular night. **And if the son does not have the intelligence** to ask questions on his own, **his father teaches him** the questions. The mishna lists the questions: **Why is this night different from all other nights? As on all other nights we eat leavened bread and matza** as preferred; **on this night all our bread is matza. As on all other nights we eat other vegetables; on this night we eat bitter herbs.** The mishna continues its list of the questions. When the Temple was standing one would ask: **As on all other nights we eat either roasted, stewed, or cooked meat, but on this night all the meat is the roasted meat of the Paschal lamb.** The final question was asked even after the destruction of the Temple: **As on all other nights we dip** the vegetables in a liquid during the meal only **once;** however, **on this night we dip twice.**

2. Pesachim 116a

GEMARA: The Sages taught: If his son is wise and knows how to inquire, his son asks him. **And if he is not wise, his wife asks him. And if** even his wife is **not** capable of asking or if he has no wife, **he asks himself. And even if two**

פסחים קט"ז א

מתני' מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי שבכל הלילות (אין) אנו (חייבים לטבל אפילו) פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים

פסחים קט"ז ב

גמ' ת"ר חכם בנו שואלו ואם אינו חכם אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל לעצמו ואפילו שני תלמידי חכמים שיודעין בהלכות הפסח שואלין זה לזה:

Torah scholars who know the *halakhot* of Passover are sitting together and there is no one else present to pose the questions, they **ask each other**.

3. **Pesachim 115b**

The Gemara asks: **Why does one remove the table? The school of Rabbi Yannai say: So that the children will notice** that something is unusual **and they will ask:** Why is this night different from all other nights? The Gemara relates: **Abaye was sitting before Rabba** when he was still a child. **He saw that they were removing the table from before him, and he said to** those removing it: **We have not yet eaten, and you are taking the table away from us? Rabba said to him: You have exempted us from reciting** the questions of: **Why is this night different [ma nishtana],** as you have already asked what is special about the seder night.

ג. **פסחים קט"ו ב**

למה עוקרין את השולחן אמרי דבי ר' ינאי כדי שיכירו תינוקות ושאלו אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזא דקא מדלי תכא מקמיה אמר להו עדיין לא קא אכלינן אתו קא מעקרי תכא מיקמן אמר ליה רבה פטרתן מלומר מה נשתנה:

4. **Rashbam on Pesachim 115b**

You have exempted us from saying the Ma Nishtanah- As it says in a Braisa later on- if his son is wise, then the son asks. If not, then he asks himself the Ma Nishtanah. And, since he asked us how tonight is different- we no longer have to say the Ma Nishtanah, and we just respond that we do all of these things because we were slaves in Egypt.

ד. **רשב"ם על פסחים קט"ו ב**

פטרתן מלומר מה נשתנה - דתניא לקמן חכם בנו שואלו ואם לאו שואל הוא לעצמו מה נשתנה וכיון ששאלו לנו מה נשתנה אין אנו צריכין לומר מה נשתנה אלא להשיב על דבריו (של בנו) לפי שנשתעבדנו במצרים אנו עושין כל הדברים הללו:

5. **Tosafot on Pesachim 115b**

So that the child will ask- it is as if by asking this he will come to ask more questions. However if he only asks the one question about removing the table, he is still not exempt from the Ma Nishtanah(four questions).

ה. **תוספות על פסחים קט"ו ב**

כדי שיכיר התינוק ושאל - כלומר ומתוך כך יבא לישאל בשאר דברים אבל במה ששאל למה אנו עוקרין השולחן לא יפטר ממה נשתנה וההיא

דאביי לא פי' הגמ' אלא תחלת
שאילתו:

6. **Mishneh Torah, Leavened and
Unleavened Bread 8:2**

(2) Begin with the blessing "who brought forth from the ground" and take a vegetable and dip it in charoset and eat a kazait, he and everyone reclining with him should not eat less than a kazait. Afterwards, take away the table from in front of him and he reads the hagaddah to himself. Mix the second cup, and here the son asks. And, the reader responds: Why is this night different from all other night?...

מַשְׁנֵה תוֹרָה, הַלְכוֹת חֲמֵץ וּמִצָּה
ח'ב'.

(ב) מִתְחִיל וּמְבַרֵךְ בְּיַד פְּרִי הָאֲדָמָה
וְלוֹקֵחַ יֶרֶק וּמְטַבֵּל אוֹתוֹ בְּחַרֹּסֶת
וְאוֹכֵל כְּזַיִת הוּא וְכָל הַמְּסֻבִּין עִמּוֹ כֹּל
אֶחָד וְאֶחָד אֵין אוֹכֵל פְּחוֹת מְכֻזַּיִת.
וְאַחַר כֵּךְ עוֹקְרִין הַשְּׁלֶחֶן מִלִּפְנֵי קוֹרֵא
הַהַגְדָּה לְבִדּוֹ. וּמוֹזְגִין הַכּוֹס הַשֵּׁנִי וְכֵאן
הֵבֵן שׂוֹאֵל. וְאוֹמֵר הַקּוֹרֵא מָה נִשְׁתַּנָּה
הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלַּיְלוֹת...

Made with the Sefaria Source Sheet Builder
www.sefaria.org/sheets